

Medlem i fokus

Namn: Lena Källström, född Peterson

Hemort: Född 1937 i Jönköping, bor i Åtvidaberg sedan 1962.

Utbildning: Kartritningskurs på Generalstabens Litografiska Anstalt, olika fortbildningskurser.

Arbetar: Numera som redaktör för ett par medlemstidningar, har egen firma, Text och Form i Åtvidaberg.

Medlem sedan: KIF 1979-2008, SKMF 2009

Antal MätKart: Flera

Efter flickskola, hushållsskola och kartritarkurs på Generalstabens Litografiska Anstalt i Stockholm 1957 fick jag anställning som ritbiträde på Svenska Fläktfabriken i Jönköping. Genom giftermål 1962 flyttade jag till Åtvidaberg där maken var anställd på AB Åtvidabergs Industrier - senare Facit AB.

Åtvidabergs köping hade 1951 träffat avtal med Lantmäteristyrelsen om att anlita distriktslantmätaren i Linköping som timavlönad chef för den nyinrättade Mätningsskillingen med en mätningstekniker och en karriterska. Jag sökte kartritartjänsten och Byggnadsnämnden beslöt att anställa mig som "ordinarie karriterska å mätningsskillingen med tillsvidare halvtidstjänst. Frågan om löneklass hänköts till lönenämnden för avgörande". Den första tiden fick jag öva upp mig för att kunna texta på samma vis som distriktslantmätarens fru som tidigare utfört ritarbetet åt kommunen. Det var dragstift och textpennor som gällde på den tiden.

Beträffande lönebildningen så deklarerade jag 1963 för 1 736 kronor som motsvarade "tjänstgöring halvtid, löneklass A5 med halvt C-avdrag". Vid den tiden var lönesättningen för en karriterska i Åtvidabergs köping samma som för ett kanslibiträde och vid löneförhandlingar skulle de vara likvärdiga enligt beslut i Åtvidabergs kommunalfullmäktige.

År 1967 inbjöd Svenska Kommunaltekniska föreningen till Administrativ kurs för ritpersonal i Västerås. Det var första gången jag träffade fler karriterskor i andra kommuner. Det blev början till ett nätverk som vi hade glädje av under hela arbetslivet.

Under många år var jag den enda kartteknikern i kommunen, sedermera blev vi två. Jag hann prova alla uppgifter som en kommun kunde behöva för VA- plan- adress- och översiktskartor, skuggregister, fastighetskartor, utställningar med mera. De sista fem åren var jag också redaktör för kommunens personaltidning.

Jag hade arbetat trettio år i Åtvidabergs kommun då de beslöt att anlita Lantmäterimyndigheten i Linköping för kartverksamheten och avsluta C-avtalet med Lantmäteriet. Jag förhandlades över till Lantmäteriverket och fortsatte att arbeta åt kommunen ytterligare tre år då lokalkontoret i Åtvidaberg lades ner och jag blev uppsagd. Det var en mycket otrevlig upplevelse som kom helt oväntat.

Lantmäteriet ordnade träffar och studiebesök för den uppsagda personalen och Trygghetsstiftelsen betalade en kurs för mig i microföretagande för kvinnor. Därefter startade jag ett företag samt blev redaktör och producent för KIFs medlemstidning (Kartteknisk Intresseförening) från 1998 till dess nedläggning 2008. Sedan dess har jag också producerat och varit redaktör för tre andra medlemstidningar.

Bakgrunden till att KIF bildades var att kvinnliga karritare lite varstans i Sverige funderade över varför karritarjobbet måste vara ett lågstatusyrke. Var det för att det var ett typiskt kvinnoyrke? Själv gick jag i Åtvidaberg och funderade på att skriva till alla karritare i kommunerna för att höra efter om det fanns intresse för att göra något gemensamt. Jag var fackligt aktiv och kände att något måste göras. Försäljarna av ritkontorsmateriel, möbler och belysning var vår kontaktyta på den tiden. Men innan jag hade hunnit tänka färdigt hade en grupp karritare i Umeå skrivit en artikel i facktidskriften Kommunal-tjänstemannen och kartfolket i Täby slöt upp och Kartteknikernas Intresseförening hade startat. Snart blev det en förening i Linköping. Så småningom förändrades arbetslivet och de fackliga frågorna sköttes av facket och utbildningen av KIF som blivit en rikstäckande förening.

I KIF-Östergötland var jag med nästan från starten både som ordförande, sekreterare och kassör. På 80-talet var vi över hundra medlemmar i Östergötland. Min kommun var mycket tillmötesgående och 55 KIFare kom till studiedag i Åtvidaberg 1988 och fick se hur vi arbetade med kartverksamheten i en liten kommun; Från Data till Karta. Vi besökte också Bersbo gruvfält intill Åtvidaberg. Gruvbrytningen i Bersbo började troligen redan på 1200-talet och pågick fram till början av 1900-talet. Varp hade samlats i stora högar - metaller och syra lakades ut i höga koncentrationer och gav allvarliga konsekvenser för djur och växtlighet i de mottagande vattendragen. Alla gruvschakten (utom ett) fylldes med varp och ett täcksikt som förhindrade syre och vatten att tränga ner i varpen. Efterbehandlingen av gruvavfallet i Bersbo var det första i sitt slag i världen och det var detta vi ville visa för deltagarna. I Bersbo fanns också ett Metallgjuteri och för att ha ett minne från dagen bad jag dem att gjuta en ritbordstyngd i malm med KIF-loggan på ovsidan. Vi döpte den till KIF-klumpen och den sålde jag sedan till KIF-medlemmarna fram till 2008 då metallgjuteriet brann - samma år som KIF lades ner. KIF-klumpen användes ofta som present till avgående funktionärer eller föredragshållare. Många KIF-klumpar finns runt om i landet. Var rädda om dem - de är värdefulla i dag!

Under min tid som redaktör för Kartlagt fick jag ett stort kontaktnät runt om i landet. Material till tidningen fick jag oftast som wordfiler men i början var det svårt att få bildfiler som var tillräckligt högupplösta. En serie artiklar gjorde vi om turistkartor - hur lättlästa är de egentligen? Frågan kan ställas än idag. Grönskan i gaturummet var ett annat inslag 1998 - parkavdelningen i Enköping hade förnyat gaturummet med växter, sommar som vinter.

Mitt engagemang i KIF har gett mig många trevliga upplevelser och många goda vänner. Det roligaste och sorgligaste var när de sista utbildningsdagarna anordnades i Linköping 2007 för sista gången. På KIF MätKart 2008 hölls KIFs avslutande medlemsmöte och de som ville fick bli medlemmar i SKMF.

MätKart 90 var ett samarrangemang i Västerås mellan KIF och SKMF. Det var första samarbetet och ganska naturligt eftersom båda föreningarnas medlemmar ofta arbetade sida vid sida. Då startade samtalen om en gemensam förening.

Jag minns KIFs utbildningsdagar i Älvsjö, Stockholm 1997 då MBK-mässan och Internationella Kartkonferensen (ICC 97) ägde rum samtidigt, då vi kunde promenera runt i Gamla stan - mitt inne i kongressalen. Golvet var belagt med kartor där man kunde följa de olika gatorna och känna igen sig.

Etta annat minne är från GIT 2001 (Geografisk IT) då en programpunkt fick bytas ut och förre ubåtskaptenen på Kort och Matrikelstyrelsen i Danmark snabbt hoppade in och berättade om Det levande sökort, en interaktiv CD-rom där man hittade allt man behövde för en seglats. Ett levande sjökort! Deltagarna fick också se exempel på Lantmäteriets Maps on demand - kartor tryckta i ett stycke - det gick åt många människor för att hålla upp hela den långa kartan runt rummet och den lades sedan ut på golvet i utställningslokalen.

KIF MätKart 2005 i Göteborg då vi besökte Onsala Rymdobservatorium. Rymden har alltid intresserat mig - att titta på stjärnor och stjärnbilder en mörk natt utan störande ljuspunkter - till exempel från båten en natt i augusti - det är mäktigt!

Lena Källström

lenakallstrom@telia.com